

NACIONALNO VIJEĆE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

OZNAKA: NVOO-00009-13-0004
Zagreb, 21. studenoga 2013.

Mišljenje Nacionalnog vijeća za odgoj i obrazovanje o Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije

Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje (NVOO) kontinuirano je, tijekom svojih redovitih sjednica, raspravljalo o pojedinim strukturnim dijelovima, kao i o cjelovitoj *Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije (Strategija)*, koja je bila na javnoj raspravi. Pritom se NVOO, prema naravi svoje zadaće, najvećma bavilo ranim i predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojem i obrazovanjem, cjeloživotnim učenjem i obrazovanjem odraslih, dakako s potrebnim refleksijama na ostale dijelove cijeloga dokumenta.

NVOO drži nužnim da se stručnim i političkim konsenzusom na razini Republike Hrvatske donese ovakav dokument, koji će upozoriti na viziju dugoročnog razvoja obrazovanja, znanosti i tehnologije, sa svim promjenama i inovacijama, te potaknuti daljnji intenzivan rad na svim pojedinačnim dijelovima sustava.

Mišljenje je NVOO-a da je predložena *Strategija* u Republici Hrvatskoj, u dijelu koji se odnosi na rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, do sada najkvalitetniji dokument o razvoju obrazovanja u Republici Hrvatskoj jer se njime uvode promjene koje u cijelosti predstavljaju značajan kvalitativni iskorak. Posebno stoga jer:

- na konceptualnoj razini predstavlja veoma dobru osnovu za uključivanje Republike Hrvatske u procese strateškog planiranja i integriranja u procese EU
- se načelnim strateškim opredjeljenjima, posebno deklariranom misijom odgojno-obrazovnog sustava, predstavlja kao humanistički koncept visoke razine socijalne osjetljivosti, pravednosti i dostupnosti obrazovanja za sve čime postaje prostor u kojem zajednica u cjelini ima šansu za ostvarenje vizije budućnosti, uvažavajući najbolje dosege demokratske prakse.

Strategija je metodološki relativno uravnotežen dokument koji predlaže potrebne promjene, mjere, ovlasti i rokove njihova provođenja, kao i načine vrednovanja učinaka. Pritom nedostaju jasniji financijski pokazatelji i jamstva da se predložene promjene mogu što prije uspješno ostvariti. Stoga se čini potrebnim značajnije naglasiti mjerodavnost državnih financijskih resursa u odnosu na predviđena sredstva fondova EU, posebno u smislu senzibiliziranja svih društvenih i političkih subjekata na činjenicu da se promjene koje se predviđaju realizacijom ove *Strategije* odnose na društvo u cjelini, kao i na sudjelovanje svih u financiranju njezine implementacije. Osim toga, potrebno je razmotriti opseg mjerodavnosti financiranja na državnoj i lokalnoj razini, vodeći pritom računa o potrebi ujednačavanja uvjeta odvijanja odgoja i obrazovanja u pojedinim dijelovima zemlje, budući da to neposredno utječe na krajnje ishode učenja. U tom smislu NVOO se zalaže za redifiniranje koncepta decentralizacije financiranja, uz značajnije poticanje deregulacije i autonomije funkcioniranja sustava u cjelini.

Orientacija na uvođenje obveznosti dijela ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja prije polaska u osnovnu školu u funkciji je razvoja djece i ujednačavanja njihovih prilika za uspješno kasnije obrazovanje, pri čemu je, da bi se taj cilj mogao ostvariti, potrebno osigurati odgovarajuće uvjete (mreža predškolskih ustanova, izrada odgovarajućega predškolskog kurikuluma, osposobljavanje predškolskih odgajatelja i drugo).

Produljenje trajanja osnovnog obveznog općeg obrazovanja, s osam na devet godina, proizlazi iz potrebe za stjecanjem novih ključnih kompetencija potrebnih za život u društvu i ekonomiji utemeljenoj na znanju, a koje su jednako potrebne svim građanima koji trebaju biti osposobljeni ne samo za trajnu mogućnost zapošljavanja nego i za aktivno demokratsko građanstvo. Uz to, trajanje se osnovnog obrazovanja produljuje tako da se primarno obrazovanje, koje ima velik potencijal u pogledu usmjeravanja nastave na učenika, produljuje za jednu godinu.

Pritom valja primijetiti da je strukovno obrazovanje nedostatno razrađeno, unatoč činjenici da zahvaća najveći dio srednjoškolske populacije (oko 70 posto) i predstavlja važnu i neposrednu poveznicu s gospodarstvom. Nema, naime, razvoja gospodarstva bez dobra strukovnog obrazovanja, koje ga treba stalno pratiti u svim radnim inovacijama i potrebama. U *Strategiji* nije dovoljno naglašena specifičnost strukovnog obrazovanja, kao ni njegovo financiranje s obzirom na potrebe gospodarstva. Ta dionica *Strategije* djeluje nedovršeno, zbog čega ju je potrebno doraditi i u njezinu doradu više uključiti neposredno zainteresirane strane i čimbenike.

NVOO je mišljenja da treba izraditi novi nacionalni kurikulum polazeći pri tome od novih ključnih kompetencija, primjenjujući kurikulumski pristup kojim se odgojni i obrazovni procesi orijentiraju na poželjne ishode i oslobađa prostor djelatnicima u odgoju i obrazovanju za njegovu autonomnu kreativnu implementaciju.

NVOO osobito ističe važnost onih dijelova *Strategije* koji upućuju na potrebu poboljšanja sustava obrazovanja, cjeloživotnog učenja, usavršavanja te (re)licenciranja učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja na svim razinama sustava. Posebno u tom smislu podržavamo mjere koje se odnose na profesionalizaciju ravnatelja, o čemu ovisi razvoj škole i iskorištavanje svih resursa s kojima škole raspolažu. Uz navedeno, bilo bi dobro naglasiti i jasnije razraditi sustav mjera, sadržaja i načina stručnog usavršavanja svih kategorija djelatnika u odgoju i obrazovanju.

Vrednovanje je svakako neuralgična točka odgojno-obrazovnog sustava. Unutarnje formativno i vanjsko sumativno vrednovanje potrebno je stručno i znanstveno impostirati polazeći od stvarnih pedagoških potreba i učinaka, a ne dnevno-političkih interesa. Posebno se to odnosi na državnu maturu srednjeg obrazovanja koju je potrebno rekonceptualizirati na način da ne privilegira učenike gimnazija što otežava vertikalnu prohodnost učenika strukovnih škola. U strukovnom obrazovanju trebalo bi uspostaviti sustav eksternog certificiranja strukovnih kvalifikacija bez obzira na koji su način postignute (formalno, neformalno i informalno). Valjalo bi detaljnije razmotriti, pa eventualno argumentirano odbaciti ideju uvođenje vanjske sumativne evaluacije osnovnog obrazovanja koja nosi manje rizika od postojeće državne mature. Velika je vrijednost strategije što afirmira unutarnje samovrednovanje škola

Posebno vrijednim ocjenjujemo isticanje važnosti cjeloživotnog (neformalnog i informalnog) učenja. Ipak, držimo potrebnim upozoriti na to da je sadržaj obrazovanja odraslih reduciran samo na

profesionalni razvoj. Time se isključuju ostala važna područja obrazovanja odraslih, kao što su građansko obrazovanje (obrazovanje za aktivno građanstvo), obrazovanje za slobodno vrijeme (primjerice obrazovanje osoba treće životne dobi), za kulturne aktivnosti, ekološko, zdravstveno obrazovanje i druga područja obrazovanja.

Gotovo u svim dijelovima *Strategije*, koja se odnose rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolskim odgoj i obrazovanje, a koja su u djelokrug ovoga NVOO-a, valja ujednačiti i stručno uskladiti termine, pojmove i stručne sadržaje iz područja suvremenih znanosti te izbjegavati „terminološke inovacije“ u onim slučajevima kada za to nema nikakva opravdanja.

Kao ključan daljnji korak potrebno je promjene koje se *Strategijom* predlažu snažnije premjestiti s vanjskih organizacijskih dimenzija prema unutarnjim procesima cijelog obrazovnog sustava i provedbenoj autonomiji ustanova i pojedinaca, što tek tada može rezultirati stvarnim kvalitativnim učincima. Jednako tako valja naglasiti ulogu različitih profesionalnih udruga kao partnera u kreiranju i provođenju obrazovne politike, uz poseban naglasak na očekivanja civilnog društva koje u datom kontekstu predstavlja iznimno važan resurs na koji se *Strategija* može osloniti. Zato je apsolutno potrebno osnažiti sve moguće kapacitete, kako bi implementacija *Strategije* bila što brža i učinkovitija.

NVOO drži da nakon usvajanja *Strategije* valja odrediti vremenske prioritete određenih aktivnosti; njihove kompetentne nositelje, zatim ujednačiti uvjete i zahtjeve svim dijelovima odgojno-obrazovnog sustava.

Predsjednica Nacionalnog vijeća
za odgoj i obrazovanje

Jasna Krstović
dr. sc. Jasna Krstović